

WATERGENTIAAN

Nymphoides peltata

(foto KENPEI / Wikimedia Commons)

S113

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

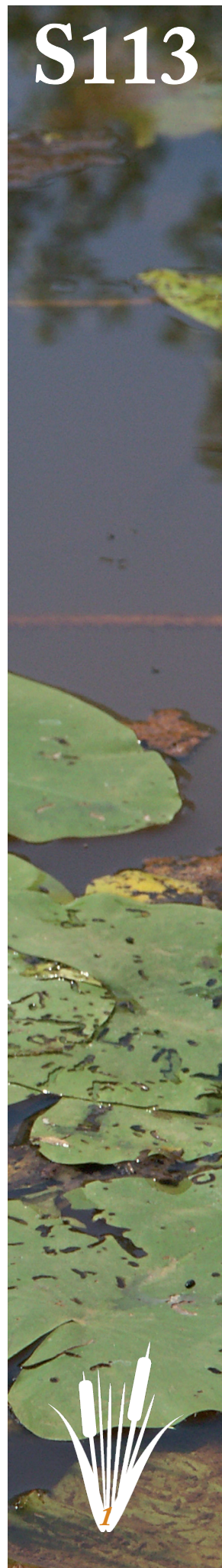
Soortkenmerken

De Watergentiaan is een waterplant met gele, soms ook witte bloemen. De bloemen staan op een 5 tot 10 cm hoog steeltje dat boven het water uitsteekt, vaak in kleine groepjes bijeen. De bloeitijd loopt van juli tot augustus, soms tot de eerste helft van september. De bloemen zijn "eendagsbloemen": na een dag trekt de plant de bloemen weer onderwater en stuurt nieuwe knoppen naar boven. Hierdoor blijft de plant vrij lang bloeien. De bladvorm is ingesneden hartvormig, met een rode onderzijde. De ondergedoken bladeren zijn meer spatelvormig. De onderwaterdelen van de plant hebben wrachtige structuren, die voedsel uit het water opnemen.

De verspreiding vindt plaats via de wortelstokken. Deze dunne wortels kruipen tot 80 cm diep over de bodem. De jonge plantjes die hieraan ontstaan, laten los en drijven naar de oppervlakte van het water.

Biotoopvereisten

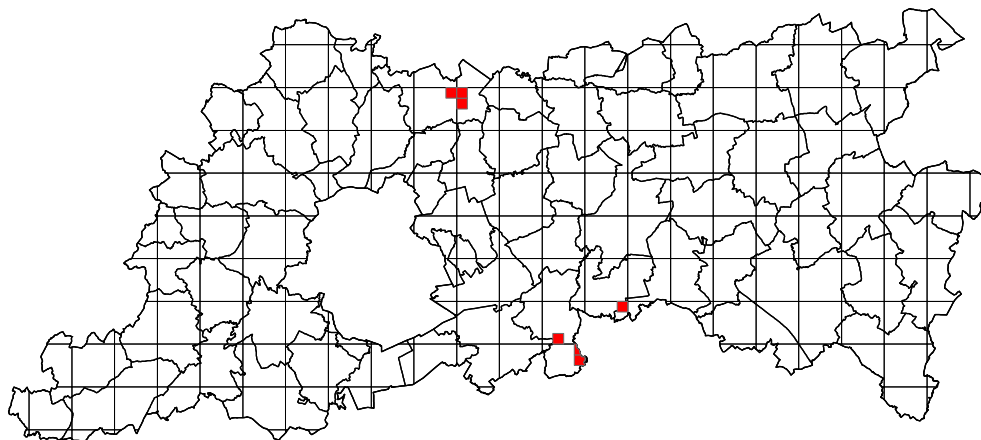
De Watergentiaan groeit meestal in 25 tot 80 cm diep water van stilstaand of zwak stromend water voor dat voedselrijk (ionenrijk), zoet en neutraal tot kalkhoudend (pH 6-8) is. De bodem is mineraal (kleiig, lemig of zandig) en herbergt een beperkte hoeveelheid organische stof.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Watergentiaan komt in de provincie Vlaams-Brabant enkel voor in de Dijlevallei en in Diest. Zoals overal in Vlaanderen is ze erg zeldzaam en gaat het aantal groeiplaatsen gestaag achteruit.

Knel- en aandachtspunten

- Stilstaande of traag stromende wateren zijn gevoelig voor eutrofiëring en verzuring. Toevoer van gebiedsvreemd water kan negatieve gevolgen hebben voor water- en oevervegetatie.
- Wanneer de watervoerende functie van waterlopen met Watergentiaan in het gedrang komt worden deze geruimd of gemaaid. Dit kan zware gevolgen hebben voor de watervegetatie indien dit niet op een gepaste wijze gebeurt.

Overzicht maatregelen

H3.3. Baggeren van de sliblaag in poelen en plassen

H3.5. Herprofilen van poelen en plassen

S113.1. Verwijderen van de sliblaag in plassen en vijvers

S113.2. Inlaat van zuiver beekwater

S113.3. Buffering van geschikte plassen

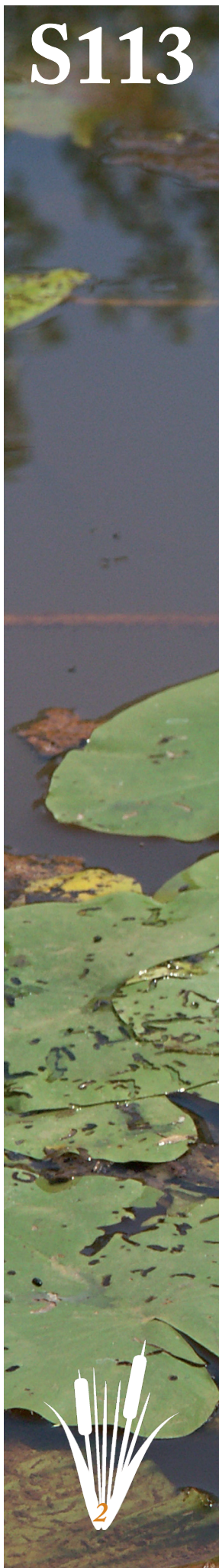
Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H3.3. Baggeren van de sliblaag in poelen en plassen

Het schonen van waterlopen met drijfbladplanten wordt vermeden of zo lang mogelijk uitgesteld. In voorkomend geval wordt enkel een deel van de waterloop geruimd met een tussenpoos van minimum 3 drie jaar, om herkolonisatie van soorten mogelijk te maken.

H3.5. Herprofilen van poelen en plassen

Voor de Watergentiaan en veel andere drijvende waterplanten is de waterzone tussen 20 en 100 cm diep van belang. Geleidelijke oeverovergangen met een flauw talud zijn nodig om een zo breed mogelijke groeizone tot stand te brengen. Het schonen van waterlopen met drijfbladplanten wordt vermeden of zo lang mogelijk uitgesteld. In voorkomend geval wordt enkel een deel van de waterloop geruimd met een tussenpoos van minimum 3 drie jaar, om herkolonisatie van soorten mogelijk te maken.

Soortgerichte maatregelen

S113.1. Verwijderen van de sliblaag in plassen en vijvers

Geschikte standplaatscondities voor de soort kunnen opnieuw bekomen worden door het ruimen van opgestapeld slib op plaatsen waar de soort voorheen voorkwam. Dit garandeert nog geen goed resultaat omwille van de mogelijke beïnvloeding van het water door atmosferische depositie van nutriënten en verzurende stoffen of andere externe invloeden (zie ook maatregel S113.3. Buffering van geschikte plassen).

Ruimen van sliblaag kan de soort nieuwe vestigingskansen geven. (foto Econnection)

S113.2. Inlaat van zuiver beekwater

Inlaat van beekwater kan onder bepaalde omstandigheden nodig zijn om de verzuring in te perken. In zulk geval moet het toevoerwater geheel zuiver zijn en dezelfde chemische eigenschappen bezitten.

S113.3. Buffering van geschikte plassen

Instream van gebiedsvreemd water moet vermeden worden, tenzij de garantie bestaat dat het water van dezelfde kwaliteit en samenstelling is als het ontvangende water. Buffering is mogelijk door ontkoppeling van overstorten en toevoerbeken met een mindere waterkwaliteit. Langsheen plassen en waterlopen moeten brede (> 10 m) bufferstroken worden aangelegd. Bemesting door watervogels, aanwezigheid van bodemwoelende vissen en bladval kunnen eveneens de waterkwaliteit ongunstig beïnvloeden. In dergelijk geval moeten de versturende elementen uit het gebied verwijderd worden.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit
- Beheerovereenkomsten aanleggen en onderhouden van poelen

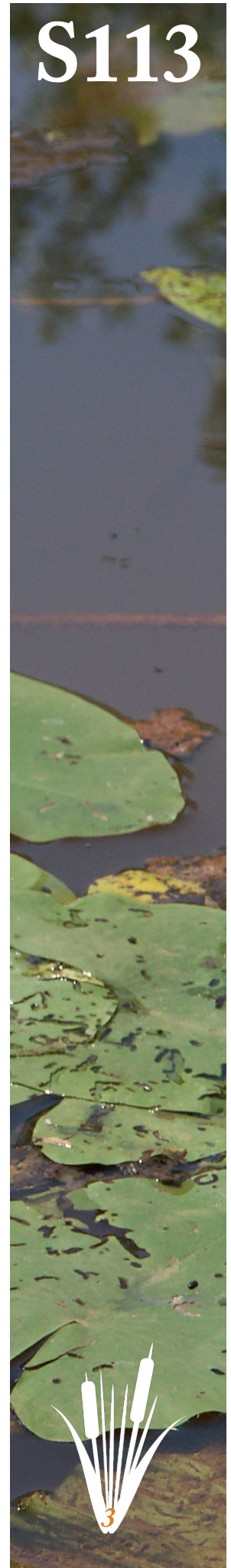
Lopende initiatieven

geen

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Schatten van de groeioppervlakte

De abundantie van Watergentiaan en andere drijfbladplanten wordt geschat door middel van een representatieve steekproef in het begroeibare areaal, dat in dit geval beperkt blijft tot het ondiepe deel (tot 100 cm). Dit kan geëxtrapoleerd worden naar het geheel van het waterobject of naar de totaliteit van de (potentiële) groeizone. Monitoring gebeurt tussen 15 juni en 15 augustus.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Bloemendaal F.H.J.L. & Roelofs J.G.M. (1988). Waterplanten en waterkwaliteit. KNNV, Utrecht/Vakgroep Aquatische Oecologie Katholieke Universiteit Nijmegen.
- Haskoning (2002). Systematiek van natuurtypen voor Vlaanderen. 3. Stilstaande wateren. Rapport i.o.v. AMINAL-afdeling Natuur. 113 p.
- Van Landuyt W., Hoste I., Vanhecke L., Van den Breemt P., Vercruyse W. & De Beer D. (red.) (2006). Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels gewest. Nationale Plantentuin en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Flo.Wer vzw. 1007 p.
- Vincent L., Verbeke W., Van Belle J., De Cock V., Verlindé R., Reheul D., Zwaenepoel A., Van Den Berghe J. & Lievens F. (2006). Technisch vademecum grasland: harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen. Brussel. Belgium. 291 p.
- Weeda E.J., Westra R., Westra CH. & Westra T. (1985). Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties 4. IVN. Hilversum. 317 p.
- Wils C., Verheyen R. & Meire P. (1998). Opmaak van een systematiek natuurtypen in Vlaanderen: waterlopen. Rapport Universiteit Antwerpen. Antwerpen. 55 p.

Websites

- Kenniscentrum > Flora > Florabank
www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_florabank
- Kenniscentrum > Flora > Atlas
www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_atlas
- www.wilde-planten.nl/watergentiaan.htm
- www.minInv.nederlandsesoorten.nl/Inv.db/Inv.db/i000252.html
- www.soortenbank.nl
- www.waarnemingen.be

Folders

geen

Advies

- Plantenwerkgroep

